

Det kgl. Landhusholdningselskabs Hundredeaarsfest.

Den 29de Januar 1769 betragtes som Selskabets Stiftelsesdag. I Vinter havde det altsaa bestaaet i 100 Aar, og — om end med ulige Styrke til de forskjellige Tider — i stort Maal har det bidraget til Agerbrugets stærke Fremgang i dette Tidsrum, saa at man vil have vanskelig ved at paavise noget vigtigt Fremskridt paa Agerbrugets fagmæssige Omraade, hvortil Selskabet ikke i større eller mindre Maal ofte har bidraget, har det endog ligesaa fremkaldt det. Det har været et Særkjende for dette Selskab, at ligesom det skylder sin Oprindelse til en levende patriotisk Følelse hos dets Stiftere, saaledes har det ogsaa uafbrudt i al dets Virken havt det Almenes Vel for Øje og ikke smaalig først seet paa egen Fordel. Selskabet har været heldigt nok til alle Tider at finde ligesaa formaerende som fædrelandskjærlige Mænd, gennem lange Tidsrum endog af Samfundets bedste og mest energiske Kræfter, der beredvillig have brugt deres Indflydelse og Kraft til Fremme af Selskabets mangesidige Formaal. Naar man til enkelte Tider med en vis Ret har bebrejdet Selskabet Mangel paa Virksomhed, da maa man først mindes, at Selskabet altid har virket i Stilhed og ligesom snarere lagt an paa at skjule hvad Godt det gjorde end at stille det til Skue, og dernæst er det jo desuden naturligt, at i et saa langt Liv kommer der Tider, da Ihærdigheden taber sig, og der ligesom opstaaer Tvivl om, at der endnu kan udrettes mere med de gamle Midler; men Erfaringen har da ogsaa altid viist,

at dette kun har ræret Hviletider forud for en fornøet og kraftig Virksomhed af Selskabet; dygtige Kræfter ere da altid traadte til, og deres Tillid til at Danmarks formaande Landmænd ikke ville holde sig tilbage, naar det gjælder om at støtte almennyttige Foretagender, er da heller aldrig blevet stuffet, men en talrig Indtrædelse i Selskabet har da aldrig ladet vente paa sig. Vi gjentjende flige Epoker ikke blot i forrige Aarhundrede men ogsaa i dette, da Landet i det andet Aarti var saa dybt trykket, og da Collin, Ørsted og Dremsen traadte i Spidsen for Selskabet, og nylig have vi seet en lignende Gjenopblomstring af Selskabets Virksomhed og Medlemstal. I vor Tid er der dels allerede iværksat dels forestaaer der gennemgribende Reforme i det praktiske Agerbrug, og man maa da glæde sig over, at et Selskab, der indeslutter saa megen Intelligents og Sagkyndighed, er blevet gjensødt for ligesom at stille sig i Spidsen for disse Reformers Gjenneførelse. Selskabet kunde derfor vanstelig højtideligholde sin hundreedaarige Virksomhed i et gunstigere Njeblik end nærværende, da Enhver erkjender den fornøede Kraft, der ej blot formelt men ogsaa reelt giver det den første og betydningsfuldeste Plads blandt Landets Landbrugsselskaber, og da Enhver tillige levende føler Nødvendigheden af vort Agerbrugs kraftige Udvikling, ej blot for den enkelte Mands eller enkelte Stands Skyld men for hele Folkets økonomiske Velvære, — en Velvære der faaer sin rette Betydning ved at tjene som en Støtte for det danske Folks nationale Kraft, Selvtændighedsfølelse og Selvforsvar.

Selskabet havde besluttet at højtideligholde sin Stiftelsesdag ved en Fests under Landmandsmødet, og denne fandt da Sted d. 7de Juli paa Skydebanen. Her samledes da en stor Mængde af Medlemmerne foruden en Del særlig Indbudne; Hs. Maj. Kongen, der er Selskabets Beskytter, og Hs. kongl. Højhed Kronprindsen, der for nys var bleven optaget som overordentligt Medlem i Selskabet, havde ogsaa modtaget den til dem udgaaende Indbydelse til at deltage i Festen.

Som tidligere meddelt her i Tidsskriftet havde nogle Mænd

gjennemtrængte af Erkjendelsen af, at den store Betydning, som de unge Landmænds Uddannelse vilde have for Fremtidens Agerbrug, ladet udgaa en Opfordring til at danne et Fond til dette Njemeds Fremme, som paa den nævnte Dag skulde overrækkes Selskabet som en Erkjendelse fra de danske Landmænds Side om dets Virksomhed til Agerbrugets Bedste. Henimod 9000 Rbd. vare indkomne hertil, og naar denne Sum ej var bleven større, ligger Grunden hertil væsentlig i, at det sidste Aar, der netop havde bragt en mindre god Høst, i saa mange andre Retninger havde stillet Krav til Landmændene. Dette Fond overræktes af Formanden for den derfor virkende Komite, Hoffjægermester Sehested, Broholm, til Selskabets ældste Præsident, Lehns greve Holstein, der udtalte Selskabets Tak for den betydningsfulde Gave, og anmodede Komiteen om endnu ikke at betragte sit Hverv som affluttet, men endnu i nogen Tid at modtage de Gaver, som fremdeles maatte indkomme, saaledes at den endelige Overlevering kunde finde Sted ved Selskabets forstkommende Generalforsamling i Decbr. Maaned.

Derpaa begav Selskabet sig til den særdeles smukt pynkede Spisefal. Salens øvre Ende var prydet med en Høsttrofæ, i hvilken man bl. a. havde anbragt den lille freebornste (amerikanste) Plov, der 1821 kom hertil Landet, strax blev benyttet som Model for flere nye Plovformer, og som derved indirekte mere end nogen anden Plov bidrog til at fuldføre den store Reform, som Hjulplovens Fortrængen af Svingploven maa siges at have været for det danske Agerbrug i det sidste Hundredeaar. Midt i Trofæen hang et smukt og rigt udstyret Skjold, hvorpaa var anbragt Navnet af Selskabets Stifter, Kristian Martfelt, der var dets Sekretær fra 1769—1787. Til Højre og Venstre for Trofæen var opstillet Buste af Collin og J. H. E. Bernstorff og langs Sidevæggene de Buste, som man havde kunnet tilvejebringe af afdøde Præsidenter, nemlig af P. C. Abildgaard, C. Colbjørnsen, F. N. Grove, A. S. Ørsted, C. Neergaard, J. C. Drewsen, F. B. Treschow, P. Løvenørn, D. Walling og H. Gerner;

paa det røde Draperi bag dem var der ophængt 25 Tavler med samtlige de afdøde Præsidenters Navne (see forrige Hefte Side 335), Den anden Ende væg var prydet med det danske Vaaben, omgivet af en Flagsol, og foran denne stode Busterner af de 5 Konger, der have regjeret fra Selskabet blev dannet og indtil nu.

Af de ved Bordet udbragte Skaaler skulle vi nævne, at Landhusholdningselskabet's Skaal blev udbragt af Hs. Majestæt Kongen, og Skaalen for det danske Landbrugs Udvikling af Konferentsraad David, idet han viste, at dette er ensbetydende med Fædrelandets Held og Lykke. Der blev druffet et Mindebæger for Selskabet's mangeaarige og virksomme Præsident J. Collin. Prof. Aschehoug fra Norge bragte, som Repræsentant for „Selskabet for Norges Vel“ (det norske Landhusholdningselskab), det danske Landhusholdningselskab en varm Tak for hvad det baade tidligere under Rigernes Forening og ogsaa nu senere havde gjort for Norge. Danmarks Skaal udbragtes varmt og hjærteligt af Konseilspræsidenten, Lehnsgreve Frijs.

Som et Mindekrift i Dagens Anledning blev der ved Bordet omdelt fra Udgiveren og Forlæggeren af „Tidskrift for Landøkonomi“ et Separataftryk af de 4 Afhandlinger, middelbart og umiddelbart vedrørende Selskabet's Historie, som findes meddelte i Tidskriftets sidste Hefte. Foran i hvert Exemplar var trykt følgende Dedikation: „J fuld Erkjendelse af den fagkyndige, kraftige og trofaste Støtte, som det kgl. Landhusholdningselskab lige siden dets Stiftelse har været for den landøkonomiske Litteratur, tillade vi os ærbødigst at tilstille Dem, som Medlem af dette Selskab et Exemplar af de i Anledning af dets Hundredeaarsfest skrevne Mindeblade.“

Et meget interessant statistisk Overblik over vore Landboforhold, som Konferentsraad David havde samlet, og som frit uddeltes til alle Landmandsforsamlingens Medlemmer, havde han tilegnet Landhusholdningselskabet med følgende Forord:

„Danmarks Agerdyrkning har gjort saa store Fremmskridt og er i en saa glædelig Udvikling, at det ikke turde være uden

Interesse i en kortfattet Sammenstilling at see nogle af de vigtigste Landbosforhold statistisk oplyste.

Til disses heldige Udvikling har det fgl. Landhusholdningselskab siden dets Stiftelse i ikke ringe Grad medvirket. Med uførtroden Flid har Selskabet indsamlet Erfaringer og samvittighedsfuldt prøvet deres Værd, for at de kunde komme danske Landmænd til Gode; og med aldrig svækket Iver har Selskabet bestræbt sig for blandt danske Landmænd at udbrede Kundskab og Indsigt — Arbejdets og Anstrengelsernes sikreste Ledere.

Jeg tillader mig derfor at tilegne det fgl. Landhusholdningselskab, i Anledning af dets 100-aarige Stiftelsesdag, dette lille Skrift“.

Flere Sange vare skrevne i Dagens Anledning og bleve affungne ved Bordet. Blandt disse skulle vi meddele følgende smukke Sang af C. Bloug:

Kugen følger over Danmarks Bænge,
Høj som Manden, vægtig som hans Arm;
Kvæget strækker sig i Kløversenge,
Hesten danser stolt for Bondens Karm;
Hist en By og her en Gaard der bukker
Venlig frem af Agrens gyldne Flod,
Medens fjernt derude Havet vugger
Snekken, som bær' bort vor Overslod.

Men see blot et hundred Aar tilbage!
Da var Skuet ej saa trøstefuldt;
Da stod usle Hytter uden Tage,
Brugte til at stille Kvægets Sult;
Dengang gav den stenbesaaede Fælled
Lige Lidt af daarligt Græs og Brød,
Medens paa en Hovmark Bonden trælled,
Sløvet af Bankundighed og Rød.

Er da Maalet naaet, som ædle Sjæle
Dengang satte sig til Danmarks Held?

Tør vi prise Bernstorffs Eftermæle,
 Uden i hans Land at handle selv?
 Nej! — Er' vore Grændser blevne trange,
 Trængere ved fremmed Svig og Vold,
 Folkets Kraft maa søges mange Gange,
 Og dets Jord gi'e mange flere Fald.

Mangen slimet Vig maa Havet slippe,
 Mangen bundløs Mose bære Sæb,
 Og hvor magre Faar af Lyngen nippe,
 Fede Dyne finde Hvilested.
 Mangt Uvidenhedens Hul maa fyldes,
 Egennyttens Sumpe grøftes ud,
 Frem af svage, bløde Hjerter trylles
 Villjer, som kun bøje sig for Gud.

Fremad! — er det Sejersraab, som lyder
 Ned til os fra vore Fædres Grav.
 Fremad! — højt og lydelig os lyder
 Stæbnens Varselskrøft og Nuets Krav.
 Fremad i det Smaa som i det Store!
 Frem i samlet Flok og Enkeltmand!
 Fremad for Nødvendighedens Spore!
 Frem af Kjærlighed til Folk og Land!
